

10. MARTI GELIN

- C. Mudir Waxaa aan weli ku jirnaa mawduuca la yiraahdo Marti qaybaheeda, haddaba Aw-Daahir mawduucaas inooga sii ambaqaad oo maadna mahadsan tahay.
- Aw-Daahir Waxaa weeye Marti tan laga hadlaayo iyo tii xilka ahayd sow ma aha. Waa yahay. Horta waxaa la yiraahdo gebigeedba dadka qaar waa iskugu mid, ninka magacyadaa leh ee xilkaska ah ee ay martidu ku soo hirato nin waliba waxaa uu hayaa uun buu ku sooraa waa yahay. Ninka marka xilka ahina martidii Ilaahay sharaftii ay kugu lahayd iyo xil labadaasaa kolka ku wada qabsaday oo dadaalkii un baa siyaado noqonaaya, oo aad waxku sooreysay wax kale oo ay ku kala duwan yihiin ma jiro sidii aad wax u sooreysay ee ay martidu kuu dul saarneyd ilaa ay kaa tagto ayaa dabadeed ninkii uu u saaran yahay culayskii waxay yireen Soomaalidu wax aan ku saarneyn oo haddana ku culaysiiya waxaa jira laf rake, wixii yaroo aan ku dul saarnayn oo haddana culayskooda ku saaranyahay waxaa weeye ragcaa martida ah ee halkaa kuu fadhiya, waayo hawshaasoo xilka ah ayaa culays ku saaray, waana kaas, waxa la sheegay. Markaas kii baa nin ku ceeboobaya, kiibaa ninna lagu amaanayaa oo sharaf ku qaadanaya.
Marka nin baaba la siiyay, laba nin oo walaala ah ayaa waxaa la sheegay nin inuu ahaa nin martida u duran ninna wuxuu ahaa nin ay martida u soo hoyato labaduba waa xoolo yihiin kan martida ka seexdo waxaa u dheer geesinimo, waddankaa oo dhan ninka ugu geesian oo loo ictiraafsan yahay weeye. Ninka kaleeto ayaa haddaba magaciisii duulayoo deeqdii kuu kaga qaataay, geesinimo iyo waxaan oo dhan iska wada tuur oo ninkii gacanta wax ka bixinaayey nin walba waa uu ka tegay, markaasaa habeenkii dambe jiilaalkii aynu imminka ka soo baxnay oo kale oo qabow yaa yaa ninkii deeqsiga ahaa haweenaydiisii waxay siisay caano iyo xeero luqmad ah iyo waxbay soo agdhigtay kolkaasuu yiri waxaa laga yaabaa goor aynaan wax qali kareynin oo marti soconaysa ay inoo imaado markaa cunada keydka ah haddaynaan haynin martidu ka seexan mayno oo dhibaatadana adiga uu bey ku qabsanaysaa, naagtii kolkaasay calaacashay oo hadashay oo ninkii xiistay oo tiri: Xeeradii bal leef miyay gurigeedu waxaasu yaaliin baad leedahaye naagahaaga wax ku siin waayay hallagu yiraahdo gaajadu markaa muuqato. Dabadeed aad bey u qaylisay haweenaydii waa ka xumaatay, bal ninkaygii uma danlihiye adaan kuu xanaaneeynayaa buu yiri, adoo kala badan oom qabow ah oo dhaxan ah oo aadan wax qali karayn oo marti guurreynaysa inoo timaado oo laga yaabo inay walaalkeyga ka soo guureeyeen markuu waxba siin waayay, ma doonayo in martida kolkaa xillinka ah ay dhibaato inoo qabato ee cunaan bal inoo dhig hadalkana iska daa oo odaygiina wuu jiifsadayba in yar dabadeed baa la yiri, war yaa jooga? Annagaa joogna buu yiri, way soo galeen kolkaas buu xeerada luqmadda ahayd qaaday oo u geeyay xeeradii luqmadda ahayd oo haantii caanaha ahayd wuu dul dhigay, war cidna idin imman maysee waxaa oo dhan idinkaa iska leh oo markaas wuu seexday naagtii kolkaasay seexatay wuxuu yiri nin intuusa doonta ee cuna iyo talo qabeennaag ah naagtii markaasay tiri alleylehe qof fiican baad tahay oo caawa wax xun baa na qabsan lahaa, markaas bey ninka ammaan iyo duco isugu dartay. Nimankiina markaasay kii uu sheegaayey ee walaalkiis ahaa ee soo carraadiyay ee waxba siin waayay ee markay arkeen inuu waxba siinayn

yaa dabadeed taasi ay dhacday subaxdii buu tiro u tiriyay, wuxuu yiri: "Naaguhu dhiil bey baxshaan goor ay saymo ahe" wuxuu yiri: "Waa tuu is is dheeraarin jiray libaan dhararkiye" naaguhu dhiilbey baxshaan goor ay seeyno ahe, allay lehe hallayskala barto oo gugu ha dheeraado, bal ninba ha u dhaco dabadeed wuu sii ciriiraye. Horta martida waxa kan laga soo kharfeediay ninku ceebooda iyo nin amaan dheeraad ah ku hela ayay weligeedba ahaan jirtay dee imminka ninkii yiri walaalkii ku gabyay waa tuu is dheeraarin jiray mubal dhararkiye, dhulka Soomaaliyed oo dhan waa laga yaqaanaa ninka inuu ceeboobay, caruurtiisii oo tarantay oo qabiilo dhan ahnahaadda waa joogaan ninkaa muudalka ah fariciisii inay ka yimaadeen waa la wada ogyahay waa ceebaysan yihiin.

Kii dabadeed habeenkii gaajada ku seexdayna faracii uu ka tegay xurmad gaar ah bey leeyihiin labadoodiina dee waa walaalo, labadoodii faracna saas bey kala yihii labadaa farac magacyada gaarka ah ayey kala qaateen habeenka dabadeed ninna wax siiyay ninna ka seexday baa magaciiba ka duulay, weligeed horta saas oo kale yay xushmadaha u soconaysay, ayna saas tahay, waa yahay mid kalaa dhacday oo marti laba habeen baa riyaha lagu masruufaayoomalyun malyuun kugu xiraday ma laha maamul buu yiri; Cabdi gahayna Martida horta hadday imashaaddeeda kugu badato marka aad soorto habeenka labaadna ay iska fadiisato isla iyakii ah horta iyadana eed laga waayo bal haddaba anigu intaa baan ku soo gaabinaya sababta oo ah raggii oo dhan gacanta bey taagayaan bal Axmed Nuurow adiga lee waaye.

- A. Nuur Horta gacantaan taagay maha inaan wax sheego waxaan u taagay macnaha inaan kaa maalno waxaad hayso koow. Waxaan ka hadlaynaa sidii caliba sheegay marti xil sheekaduna inay ku timaado siday odayaashu hadda inoogu wadeen waxa aan anigu xoogaa marka aan fududeyn lahaa si uu hadalka inoogu dhawaado koow. Dee martida xika waxaa aan anigu I arkaa inay u kala baxdo marti culimo, waa kow, ee culimdu xil bey leedahay oo waxbaa oo shaqada loo qabto iyo sida loo sooro waa inaynu bal muujino marti xidi, xididkana isagana si baa loo sameeyaa oo gabayaa laga tiriay oo waa laga maahmaahay oo wax goobi ah bay leedahay. Marti qaraabo iyada si baa loo sooraa oo si ka duwan kuwii kale oo ah kuwa aan kor ku soo sheegay ayaa iyaduna loo sooraa sheekoojin iyo gabayo iyo maahmaaho ayey leedahay. Waxaa kaloo jira marti guurti oo waxaa weeye rag la xulay oo tolkaba laga xulay ama meel kalaba laga xulay ama meel al yaqaano oo caan ah oo ogaasi ku jiro ama boqori ku jiro ama garaad ku jiro ama nimankaa ku jiro oo ah niman guurti ah oo la xulay oo meel loo dirayo ama meel ka yimidba noqda ayaa ayaguna jira. Waxaa jirta marti ergo oo xoogaa ka duwan taa, oo ergo meel ka timid ah ama ergi ha kuugu timaaddo ama meel tolka ahba ha u socdeen ama qaraabadaba ha u socdeen ama degaankaaba ha u socdeen ama haku gudbayeenba laakiin dad ergo ah oo meel ka socda oo wax u kala ergoonaya ayeyba iska noqotaa, marka waxaan anigu jeelaan lahaa oo aan weli ku soo noqonayaa Daahir Afqarshe oo aan weli rabi inii warkiisa ku sii balaariyo halkan bal marti-culimo qaado sida loo sooro iyo wixii laga yiri.

Aw-Daahir Waa yahay marka la iigu soo celinayaayo ee odayaalka soo wada marto in la iiga warsado murtida ayaan jeelaan lahaa, haddaadse ii soo celisaan waxaan leeyahay waad mahadsantahay. Wadaaddadu horta iyagu markoodii hore wadaad njinka la viraahdo waa samaa culus martida kale

waa ka gaar, waa nin weligii diinka lagu xurmeeynaayo oo guri walba sharaf kala kulmaayo, kaasi waa gaar, horta sida loo sooraa waa nin laga baqanayaa dabadeed inay inkaari ka dhacdo oo reerku bulaalo waaba isagu maskhara ahaa ma aha. Soomaalida dhexdeeda sharaf weyn buu ku leeyahay ninka laba waa ka muuqataa waa gaar iyagu xaalkooda waa yahay. Markaana kolley iyo kolleyba isagu horta daaweyntiisii waa iska qalan yahay oo maxaad ku garanaysaa wadaad reer u soo galay tusbax iyo wuxuu garaacaba mar hadduusan doosha derin baruurta iyo diirka ‘Bismilaahi Raxmaani Raxiim’ dheh deeqsiga uma aha wadaad, horta wan buu leeyahay. Mid kaleeto Sayid Maxamed waa kii yiri: “Culimo wacdigooda wan weyn baan u qalayoo, wadnahaan u jarayoo dabadeed siyaa”. Mar uu faraskiisa amaanayey wadaadka martida ah horta wan buu iska leeyahay iyo weyl weeyn oo loo qalo; Wadaadkii Kitaaba leh ee weyl qalaa waaye kii meel wacan ee lagu wadaa weeye wadaaddo iyo dhaylo laga wada maluufsadaa weeye, taasina mar bey ahayd, wadaad horta halkaasuu ka joogaa. Soomaalida haddaynaan Sayid Maxamed oo qura u leexino waayeelkaasu muxuu ka yiri wadaaddada markuu la hadlayey faraskiisa wuxuu yiri: “Meel weylal cadcad joogo iyo meel waaqsan col joogo wadnahaan ku kabaa oo ma walaalkey runbaa wareey-wareey ma waaxayaha gooyiyo rida soo wirwiraysiyo rajaafkeeda rasaasta ah wedweyga oo aan arkaayo buu I weydaaranayaaye ma wadaad xigtadaayoo wan intaad u qashay wanaaggii arbucuunka weligiiba yiqliin”. Walluxaaga quraankiyo waleeyl kuu akhriyaaye.

Nabad gelyada markaa ninkii wadaad la oran jiray tilmaamahaas buu lu leeyahay tilmaamahaas buu kaga tab badan yahay, martida kale tilmaamahaas baad kaga baqanaysaa dabadeed ama inaad halkaas duco iyo sharaf kala tagto ama dabadeed nusqaami ay kugu dhacdo oo nimankii niman dabadeed weeyaan diintii Ilaahay xambaarsan oo xurmadooda gaar ay ka tahay martida kale, dadka kalese nin walba waxay Soomaalidu tiraahdaa; hub ninkaa baa soora, niman iska soconaya baa kuu yimid; haddaad caawa laba ama saddex halaad u dhigto dhergayo dabadeed iska seexanaya laakiin kii keligii ahaa ee kutubka iska xambaar sanaa ee aan cidiba la soconin kama dhacaysid oo haddii aad laba ama saddex halaad u dhigto oo aad tiraahdo xoogaa gogolna aad u dhigto oo aad tiraahdo halkan iyo wadnahaan i xanuunaya waa kan sheekhii ii egyihiine oo nin kale oo halkan arrortii casharkii caruurga oo kale oo kee buu leeyahay wuu isaga baahanyahayoo waa tii dabadeedna wanku reerka sabad goonni ah buu ku leeyahay, wallow ayaamahan malaha, dabadeed Faqaburaalaa reerkii lagu nabsaday, haa! Muxuu halkan uu ula ekaaday war waxbuu iska cunayey oo cayaar ha moodin waa waxan oo dhan ma aha, xurmana waa ku jirtaa, baakhina waa ku jirtaa gurigoodase ninkii ku degaba adeerkeygii aan harsanayey maan tago cidi wanaagsan bey iskaga gurtayo la ogyahay inuu guri wanaagsan degay dabadeedna isagu uu daba eryanayo oo hadeer ku dul fadhidaa oo war cad ahoo la wada yaqaano bal waxaasina waa jiraan horta saas buu dabadeed baarida u nacay. War ma hayside waxoogay waxaas tii la oran jiray wax uu ciidamo Ilaah leeyahay warso iyo wax dabadeed xuduntii hurdo lagaga baqo iyo wax dabadeed sida layskaga kala roon yahay oo reerihii u bullaalan iyo wax reerkii ay sii qabteen luqsan ka naxdo iyo si kastaba ha ahaato ee wadaad baa horta dabadeed dadka u sareeya oo sideeda kalena niman u soofaayo iyo muddo badan soo shaqeenayey weeyaan oo la jaribay dabadeed waxay sidaa ahaanba markii

xoriyad iyo wax yimaadeen dabadeed ixtixaad iyo wax la qalayna dabeeecad baa geysay oo nimankii waxay noqdeen niman siyaado ahoo wadaad nimadoodii ay sii caddaataya, wadaad horta waa hogamiyaha meeshii la joogo ee dad ku dhaqan yahayba isagaa hogamiye u ah. Laakiin kuwa Soomaalidu abaal gaar ah ayey ku leeyihiin oo waxaa sii garanaya markuu shaqeeyay ogaa waxay geysanayeen kuwaasi waxaan leenahay; aakhiro janadii Alla ha ka waraabiyo, dadkuna xurmo gaar ah ayey ku leeyihiin. Waayo isagu muxtaajinimo waa ka tegay oo nin reerka dabadeed isaga iska leh weeye, bal haddaba waan kuu soo wareejinayaa Caliyow bal haddaba waa kukaa.

- C. Mudiir Waaad moodaa mawduuca inuu aad u ballaaran yahay. Wadaad waan ka soo hadalnay qiimihiisa uu Soomaaliya ku leeyahay dhaqan ahaan waxaynu haynay yaababka Martida. Martiyey horta maxaad tahay, intey u kala baxdaa ayeynu haynay, magacaan afkastaba halugu yiraahdee adduunku waa iskaga mid haah dheh! Marti beys dheh, hoos dheh, hangeeshkii iyo hooskii beys, mudiid hoostiyo afafkaas oo dhan waa lagu yiraahdaa, magacyada kaloo imanaya waxa weeye dhaxal la sameynayo, annagu magacyadaas, martqaad waa niraahnaa, Diyaaso waa niraahnaa, Casuno waa niraahnaa, dadka kuu imanaya kolka mudnaanta uu leeyahayna sideeda kolba waxa la qabanayo ama sida loo xushmeeynaayo ayey ku xiran tahay haddaba ninka markuu kuu yimaado waa socdaal oo waa musaafir bey yiraahdaan ninka kuu imanaya ee aad marti gelinaysid kolba derajada ee uu joogo ayaad ku marti qaadysaa haddii uu culimo yahay, hadduu ergo yahay, haddii uu akhyaar yahay, haddii uu ugaas yahay, haddii nin mudan yahay, hadday haween tahay, hadduu rag yahay, haddii uu dhalan yaro yahay kolba darajada uu yahay uu mujtamaca ka joogo ama dadkiisii ka joogay aya loo qaabilaa, afka qalaadna waxaa lagu yiraahdaa Bertikool carbigana waa caalami ama waxa lagu yiraahdaa Maraakiin ama waa bertakool ama caalami, ama waxaa lagu yiraahdaa muxuu ahaa kolba ninkaas qoladaas afkay u taqaan haddaba dee mawduuca waa balaaran yahay. Marka ninka marka uu musaafur yahay ama uu socdaal yahay, amaba musaafir ama ibnu-sabiil loo yaqaanaa marka uu yahay makii aad marti qaaday adigu ee marti intuu kuu yimaaddo aad adiguna u gudaysid ee aan niraahno saxan ku gud, marti marti ku gud. Arrimahaas ayaga oo ninka aad marti gelinaysid; ma socdaal baa, ma laba is musaafirsanaysaa, ma boqorbaa, oo ma culimaa, ma akhyaar baa, ma ergo baa, oo ma anjabi baa, oo ma sokeeye baa. Arimahaas oo dhan iyadoo laga hadlaayo bal hadda aan u gudhiyo Sheekh Abuu waadna mahadsantahay.
- Sh. Abuu Bismilaahi Raxmaani Raxiim. Caliyow waad mahadsantahay, haddii la ii ogolaaday in qayb ka qaato oo aan wax ku darsado horta marti waan soo sheegnay oo martida waa la kala qaaday, maanta waxaynu ka hadlaynaa marti gelinta ayey ku saabsan tahay xilka xilkii toosan ee la kala saarsaaray oo kala baxaayo xil ayaan ka hadlaynaa, maanta xil mudnaa baa kuu soo martiyay bal sidee baad u soori lahayd. Marti soore sidee loo soori lahaa, yacni soorid waa sidee loo marti qaadi lahaa, macnaha ninka xil kaa mudan si kastaba ha ahaado bal mowduucan ayaan ka hadlaynaa; Sodogtaada kuu timid oo kuu soo martisay ama soddoggaa oo xil kaa mudan sidee loo soori lahaa oo loo marti qaadi lahaa? Marka hadduu kuu yimaado soddoggaaga mise soddoogtaada mise seedidaada oo kuu soo martiyaan si gaar ah aya

loo maamulaa oo loo marti qaadaa marka saaxiibkaa hadduu kuu yimaado oo xil kaa mudan isagana si baa loo maamulaa oo loo marti qaadaa, waa mid taasi, Sokoyaaga hadduu kuu yimaado oo yacni tolkaaga ah si kalaa loo marti qaadaa, isagana oo si gaar ah oo hiil ah oo taraktii ku soo muuqato mise qof wadaad eh baa lagu tufay, wadaadkaas afarafar baa saaran oo waa lagu tufay oo budi ayaad dooratay oo ninkaas ayaa kugu tufay xil gaar ah ayuu leeyahay nin isagana madax eh baa kuu yimid isagana marti qaadkiisa waa xil gaar ah, nin cul mo oo sheekh ah baa kuu yimid oo kuu soo martiyay oo ku soo warsaday isagana martiqaad gaar ah ayuu leeyahay oo waa marti xileed, mise nin culimo ah oo laga cabsanaa ninka culimada ah inuu reerkii ama ilmihii wax gaarsiyo sababta oo aad loogu sharfaayana waxay tahay inuu reerka iyo ilmaha iyo guriga iyo caruurtaba uu duco u dhaafo haddii la haleeyo waxaa loog caabsanaayaa in reerku wax gaaraan oo isagu gaar ahaan ayaa loo sooraa. Ashraaf baa jirto oo sidaas ayaa looga cabsanayaa mise nin weligiisa dadkaas aasaaskooda ka soo jeeday dadkaas waa qatar oo afar afar ayaa fuusho oo culimada ka daran.

Matalan waxaa kuu soo martiyay nin afar afar fuusho oo la duubay oo lagu tufay oo gunta san cabay la ogaaday ayaa kuu soo martiyay sidee loo soori lahaay see loo marti qaadi lahaa bal xil weyn buu kaa mudan yahay ninkaas ninkii dhamaay oo afar afarta fuushay oo la sila ogaayayoo adigoo beledka deggan oo lagu ogaayayoo, ninkaasoo dhan baa kuu soo martiyay. Aleylehe maalintaas ninka guriga iska leh xaaskiisa uu qabay waa kala ordaayaan mid waxaa looga baqaayaa ninkaas afarta fuusho waa seef. Ashrauftuna waa laga baqaa oo sida loo dhowraayo waa laga cabsanaa ninkaas kuu soo martiyay waxaa loo xushmeebynayaa oo laga rabaa inuu reerka duco u dhaafo si raalli ah oo war bixin gaar ah ayaa loo marti qaadaa, midna si ayaa loogu marti qaadaa iska dhowrid ahaan inuu reerka ikaar ku dhaafo iyadana sidaas waa loogu marti qaadaa midna waxaa loogu marti gelinayaa in isbarashasdiisa gaar ahaaneed, in la degan yahay gurigaas martyiaa ku soo gashayoo ku soo martay, saas ayaa loo soo maray, kuwaas xil weyn baa la iska saaraa, marti gelintiisa xil ahaan ninkaas waxaa shardi kugu ah haddii adiga gurigaaga wax ku jirin in aad iska roortaa oo haweynaydaa la taashataa, ninkaas ayuu kaa rabaa wax kale oo celinaayo ma jiro keligiis ha ahaado ama laba ha ahaadaano waa in neef loo qalaa ninkaas, leef baa la yiraahdaa oo ninkaassaa noo yimid hadda wuu joogaa ama halkoo maalin ayuu noo soo martiyay marti xil leh oo loo guuray waxaa loo dilayaa ninkaas geel haddii la waayo dibi haddii la waayo neef ari ah wax ka yar looma qali karo ninkaas oo kale ninkaas saas baa loo marti qaadaa waa loo loogaa oo looggaas ayaa loo suubiyyaa yacnii markii ad soorto ee uu yimaado in la fadhiisiyo jiimbaar baa loo dhigaa meel dibad ah waxaa loogu fidinayaa salli biyo baa la siinnaa marka biyaha la siiyo qubays baa la siinnaa, qubaykii tijaar ahaan haddii dadkii biyo yar loo dhumin jiray ninkaas biyihiiisa waa la badinnaa, biyo badan baa weel weyn loogu dhuminaa, waxaa loo soo dejinaa maro Hadiiji ah oo weyn, marada hariijida waa kala tahay mid waxaa lagu sameeyaa hal midna saddex midna afar, mid waxaa lagu sameeyaa tiris tobant iyo shanta ah oo aliindi ah ayaa loo soo bixinaa oo waa la uuminaa hoos baa waxaa loo dhigaa yacni uunsi oo waa la uuminaa, soomaalidii hore ee xoola dhaqatada ahayd waxay kasi jirtay mid la yiraahdoo; Maruundi, maruundigaas oo sanduuq markii la aqoonin markii saas loo umiyo maruundigaas baa la geeyaa, ma aragtay daruuf daruufka galayda lagu qaado mid u ekkaa laba daruuf oo la isku keenay, baa waxaa la

yiraahdaa maruundi, waxaa laga helaayaa jareediga maruundigaas baa la dhigi jiray.

Marka ninkaas waxaa loo soo bixinaa maradoo carfaysa oo nuurayso ayaa loo soo bixinaa yacnii waa loogu tala galay, waxaa loola jeedaa martida gembis baa loola jeedaa oo marada waa laga bedelaa maradii uu ku soo qubaystay ma qaato, oo marada waa laga beddelaa, dadkii xilka saarnaay baa marada ka bedelaaya, maraa loo soo bixinaa, laakiin ninkii aan qabin maryihii isaga u kaysanaa ee meel u yaaliin baa loo soo bixinaa markuu soo qubaysto baa la siinaa ee uu soo weysa qaato, jiimbaartii loo fiaashay ayuu ku fadhiisanaa isla mar ahaan haddii la saloogo jiir baa la saloogaa haddii laga gaari waayo daangada bocbocayso ayaa loo boobsiinaa maalintii ama habeenkii ay kow u tahay bun baa loo sameynaa, qaxwo baa loo sameynaa oo shaah baa loo sameynaa, waa la marti qaadaa haddii waqtigan dambe toddobaatan sano ilbaxnimo la gaaray markii koow ay yimaadaan martidaas oo kale xalwo ayaa loo dhigaa shay macmacaan baa loo dhigaa oo qalbigiisa uu ku farxo, markaa dabeeto bun baa loo soo dhigaa oo mar alla iyo markuu dhamaysto intii yacnii neefkii la bireeyay uu ka soo bislaanayo waxaa loo soo dhigaa uunsi iyo idin uu ku uunsado cawo ha ahaato ama maalin ha ahaato oo martida u dhameeyo, waa lala fariistaa oo sheeko ayaa loo qabtaa oo waa lala sheekaystaa markaas baa neefkii loo qalay haddii uu soo bislaado iyo soortii loogu tala galay ayaa la soo ag dhigaa, ninka guriga iska lahaa ee wax marti qaadayey wuxuu u yeeranaa saaxiibkiis ama tolkiisa ama qaraawadiisa ama walaalkiisa wuu u sheegaa oo wuxuu dhhaamaanta ama xalay waxaa ii soo martiyay marti xil weyn mudan baa inoo jooga bal kaalaya guriga dadkiis baa garabkiis joogaan oo u jeedaan ama walaalihiiis ama saaxiibkiis ama qaraawadiis ayaa garabkiis joogaan ayaa la fariisanaa, oo waa la xushmeynaa, saas baa loo marti qaadaa markii la marti qaado oo la dhaweyyo ama habeenkii kale ayuu kula baryi doonaa ama waa iska bixi doonaa ninkaas marti qaadkiisa oo yacni xilka mudan ugaaskii ahaay oo afar afarta saarnayd, sidaas baa loo marti geliyay. Maxaa kuu soo haray, midda aan ku darsanaayo waxay tahay saaxiibkaaga oo aaf isku dheertihiin ayaa kuu soo martiyay oo xil kaa mudan allaylehe markuu yimaado asagana waa loo rooraa oo waa loo orordaa oo waa loo far farxaan oo markaasaa la yiraahdaa waad u jeedaa maanta oo saaxiibkay ayaa ii soo martiyay oo xil kaa mudan oo sidii ninkii hore la yeelaa ama ka daran, maro fiican ayaa loo soo bixinaa oo waa loo dhar bedelaa qubays baa loo dhuminaa oo waa la soo dhaweyyaa intii tabartaada eh oo cidda tabarteeda ah haddii ninkaas saaxiibkaa eh meel dheer ka yimid loog weyn buu kugu leeyahay oo waa loo loogaa, waxaa loo sheegaa walaalahaa oo waxaa la leeyahay waxaa ii joogo saaxiibkaga oo gogol iskaga kac eh, gogoshii uu ku seexan lahaa baa wuxuu ugu soo kacaa saaxiibkiis gogoshii baa loogu soo kacaa, oo xilkaas ayuu mudan yahay, markii la marti qaaday oo musqusha biyo loo geeyay oo maradii laga bedelay bunkii loo dubay oo la soo dhaweyyay wax macmacaan loo keenay oo la marti qaaday, hadduu habeenkii baryaayo waxaa loogu soo kacaa gogosha, waxaa la dhahaa; gogoshii waa tan oo cawada adaa gogoshaan ku fadhida.

Marka saaxiibkaaga xilka kaa mudan saas ayaa loo soo dhaweynaa. Marka waxaan kale oo ku darsanaa, martida xilka mudan; nin culimo ah ayaa kuu yimid ama nin ha ahaado ama laba ha ahaadeene la yaqaan ee magac leh ayaa kuu yimid, hadduu kuu yimaado isagana waa la fadhiisiyaa oo waa loo rooroora, marka waxaa loo tagaa tolka oo ninka tolkiisa ahaayeen ayuu u

tagaa oo wuxuu dhahaa nin baa i soo galay ee bal sideen wax yeelnaa, wuxuu leeyahay xil baa naga mudan ninkaas nin culimo ah ayaa ii yimid oo weligiis ii iman jiray markaas buu leeyahay ninkaas xil buu naga mudan yahay ee haloo roorooro sidi wadaadkii hore loo soo dhaweeeyay oo loo sharfay oo kale halloo soo dhaweeeyo bis ninkii firaash ayaa loo fidinaa markaas baa biyo qubays loo dhuminaa waxaa loo soo bixinaa maro oo ku jirto geed carfayso ayaa loo soo bixinaa, ninkii isagana ee culimada ahaa markuu qubaystoo ee uu biyo cabbo oo uu fadhiisto bun cunno oo wax cabsanaayo loog baa loo sameynaa. Marka loo loogaayo dadkii iyo tolkii baa loo yeertaa, iyagii oo soo galaayaan baa culimadii deriskaaga ahaayeen iyo tolkaaga ayaa ninkii culimada ahaa fadhiisanayaan oo la sheekaysanayaan intuu ninka soo qubaysanayo idinkii yaraa ayaa la soo agdhigaa oo uunsi ayaa la soo ag dhigaa oo waa ku uunsanaa, markaasaa yacni bunkii loola cunaa wixii loogga ahaa waa loola cunaa, maalintaas oo dhan iyo habbeenkii waa loola baryaa waa la sharfaa oo waa la soo dhaweynaa markaasaa ciddii oo dhan u ducaynaa markaas buu wuxuu dhahaa raalina ahaada ninka sharafta leh ee culimada eh saas baa loo soo dhaweyn jiray, anigana intaas ayaan ku darsaday, Wasalaamu calaykum wa-raxmatulaahi wa-barakaatuhu.

C. Mudiir	Aad buu u mahadsan yahay Sheekh Abuu, Xaaji Fiqaburaale haddaba waad gaaxsantahay soo dhawoow hee!
Fiqiboraale	Waad mahadsan tiihin hora hadalladii waxaa wanaagsan inaynu wax yar ka soo qaadano koobno micnihiisana aynu caddayno. Mawduuca aynu hadda ka hadlaynaa waa taynu laba qaybood u qaybsanay; marti gelinta qaybtii hore ee martida, waynu dhamaynay tan aynu hadda ku jirnaa waxa weeye, marti gelinta qaybtii hore ee martida, waynu dhamaynay tan aynu hadda ku jirnaa waxa weeye, marti xileed ee kala mudan, aynu marka kala qaadqaadno bil matal markaynu niraahno ama boqorro ama ugaasyo ama culimo waaweyn oo xor wadata meel kama soo galaan ee waxaa jira digniin la leeyahay reer islaam baa boqor hebel ku soo socdaa ama ugaas ku soo socdaa ama garaad ku soo socdaa, iyadoo loo diyaar yahay oo guryahoodii iyo waxoodii iyo meeshay fadhiisan lahaayeenba loo diyaar yahay yay timaaddaa martidaasu marti xil baa la yiraahdaa waa marti madaxeet wixii calaashaan loo qaban karo oo wanaag ah oo cunto ah oo gogol ah yaa lagula kacaa, digniinna waa qabeen, dadkii. Anigoo soo gaagaabinaayo qise yar baan dhex gelinaya oo rag la baxay; waxaa jiraa la yiti marti soor dabagaalle, marti soor dabagaalle waxaa la yiri rag uun la baxay la soo marsiyyay isagoo barwaqaysay baa la yiri barwaqaq joogo oo wax walba baa soo marsiyyay baa la yiri afartaa, dabagaalle waa yimid oo salaamu calaykum? Wa calaykuma salaam wa-raxmatullaahi wa-barakaatuhu, maxaa yeelay sida Soomaalidu ay tiraahdo waxaa la yiraahdaa mar ida marka ugu horreysa saddex mudnaansho ayey leeyihiin, saddexdaa hadday midda ugu horreyso waa yaan mujis baa gala baa la yiri, waxaa la yiri markay duleedka soo fadhiistaan martidu oo ay dhahaan: "Salaamu calaykum?" "Wa calaykum salaam" haddii salaan wanaagsan aan laga qaadin markiiba waa ay naxaan, laakiin haddii markiib salaan fiican laga qaado oo la yiraahdo ahlan wa sahlan soo dhawaada, waxay suaan oo dambe waxaa weeye, xaggee bey gogosha dhigi doonaan, gogoshii loo dhigaayay haddii salaan fiican laga qaado salaantii si fiican baa la idin kaga

qaaday ee reerkii maxay idinku soori doonaan? Waa kow, war kaas haddaan u noqonno ee ahaa marti soor dabagaalle dabagaalihii baa u yimi martidii oo si wanaagsan buuu salaamay, hadal moo ah buu wuxuu yiri ballan waxaan qaaday buu yiri nin ragoow wax baad difaacdaa oo wax baad noolaysaa waa inaan si wanaagsan kuu marti qaadaa waaye buu yiri. Gu'geey buu yiri waxaan dhaar ku maray ee waad raagtaa oo ayadoo la jabay ayaad timaadaaye adigana sidii aad ahaan jirtay baan kuu sheegayaa buu yiri; deereey adna waa lagu helaa amba lagu waayaa buu yiri adna sidaad ahaydeen idin marti qaadayaa buu yiri. Wuu dhaqaaqay, markaas buu yimid wuxuu yiri gugoow waxaad tahay nin wanaagsan oo gu' la yiraahdo waan kaa raagayaa oo aad baan kaaga raagayaa marka waa habkii aad wax ku soori jirtaye markaa aan kaa raago hal baan ku siinayaa buu yiri waxbana waxbana haka filanin. Nin yahow buu yiri; waxna waad dishaa waxna waad noolaysaa bal waxaan ka soo tashanayaa in aan ku dilo in aan si wanaagsan kuu sooro buu yiri, naageey buu yiri; waxaad hayso baad ka dhaarataa buu ee intaa waxay dhaari iga tahay buu yiri reer dabagaalle wax alla iyo wuxuu haystaa ma jiro. Deyrey buu yiri; mar waa lagu helaa marna waa lagu waayaa buu yiri markuu mugdigu yimaado yaan halkaa cad yar kuugu tuurayaa buu yiri doon doono adigu ama waad heli doontaa ama waad waaye doontaa. Intaa haddaynu ka baxno oo ah marti soor daba gaale aynu u noqonno halkii, marti fudud had iyo goor nin xil kas ah xil wuu fuulaa waxaa la yiri waxaa jiray wadaad cashaan la xushmeeyo laakiin sidii uu ku soo bixi lahaa ee laga doonayo aan ka soo bixin waaba tan la yiraahdaa saddex midna lagama kaco; kur-qato naag ah iyo taxdo wadaad ah, iyo taliye tuutaaye ah, yaa la yiri kur-qato naag ah waa too ku ag taagan oo kaa af badan oo waxna aan tareyn, waa kur-qato. Taxdo wadaad ah oo wa mid loo xil qaaday wan baa loo qalay oo waa la jeclaysiiyay intuu ka dhergay maahine inta kale qamdigiiisa ku gurtay waa taxdo wadaad ah baa la yiri oo kaa hadhorto loo soo noqon maayo oo waxaa la arkay inuu khadmigii wixii ku gurtay. Taliye tuutaal ah nin dhahaayo taladayda ma aha ee too kale ma jirto oo taasna looma adkeysan karo, bal hadda maahmaahdaas miyey sax ahaayeen.

Bah hadda haddaynu taa ka baxno, culimadu waxaa lagu sooraa oo ugu weyn waxaa weeyehaybadda ay leeyihii oo waxaa la yiri: Culimo xurmo mudan, maxaa marka loo yiri xurmo mudan ninkii gabay wuxuu yiri: Haddii culimo maalkeed la dhaco megen Ilaahay ah inuu quraan ku akhrinaayo umaba maleeynaynin. Cashaan culimo tuf wanaagsanna waa laga doonaa haddii wax la yeeleeyana waxa laga baqo waa inkaar, marka xurmadda ay leeyihii wax weeye weliba reerka ay joogaan ay ku leeyihii nin waliba wuxuu qali karo marka ayuu siiyaa, waa koow. Soomaalidu waa dhowr qaybood qaybi waa miyi oo hadda wax ku toosa, qaybina waa beereed hadhowdiina wax ku soora. Haddaba aanku leexo xaggii reer miyiga, reer miyiga waxaa jira habab wax lagu sooro, bil metel reer baa gabar leh waa la weydiistay waxaa la yiri cashaan markii horaa ama dun xir ama gabbati yar ama habid wax la yiraahdo ka hadlin wax la yiraahdo yaa inani iyo inan isla hadleen, markaasaa waxaa la yiri reerkii aan gabadha weysiisanay asaabid baa la yiraahdaayoo xaggaasaa ardo laga gooyaa oo dibadda ah, ardaagaas dibadda laga gooyay ee gabdhaha wanaagsan la dhigay wax baa loogu qalaa, waagii hore reerka waana ka kici tamaa, dadkana magaciisiiba waxaa la oran jiray seeseedkaas faraha badan ee hadda aad dibadda u baxayso oo saxaradu ku qaban doonto ama kaadiduna ku qaban

doonto yaa dadku ka xishoon jiray ee mas'uuliyadda la isku lahaan jiray maba jirin, markaas soodkaagaas faraha badan oo haddana caanahaas iyo cuntadaas badan aad cunto waagaas waaba la iska yareyn jiray soortaba, laakiin waxay ahayd marti xil mudan waxayna ku moodsiiyaan oo ah reerkii martida u ah gabar maka doonaayo, mid waa taa, taasi markay dhacdo waxaa jira markaa arbaabihii gabadha wax leysku maleeyay waxna la isku siiyay hadhowto waxaa xigi doona kii weynaa Gas baa la dhahaa, isaga gas-haas la yimaado ee halkaa loo yimaado fardaa la soo fulaa dhali yaraa la soo ururiyaa cayaaraa la sameeyaa oo xoolaa la qalaa dabeedna dabaal deg baa halkaa ka dhaca, xolo badan baa halkaa ku bur bura, waa marti xil iyaduna laakiin waa marti xidid, waa kow. Middii sidii aynu horayba u sheegnay rag madax ah ama boqor leh ama ugaas leh ama meel baaso leh ama raggaas caashaan iskama soo galaan ee iyagaa reerka ka socda ma yimaadaan ee digniin baa ka horeysa shanta calaashaan dawladnimo lagu qaabilo iyo sharaf iyo sharaf lagu qaabiliaaba lagu sooraa, iyaga waa mappa weyn, ayaduna culimaduna waasaas oo kale culimada caashaan xerta wadata ee la yaqaano ee naasleyda ah waa gooni iyaduna waa kow. Martida xilka mudan horaata waa kuwaas caynkaas ah, bil matal waxaa jirta soddog iyo soddoh, soddoggii iyo soddohdii midba had buu leeyahay, soddoggii geli maayo gurigii ee reerkii dibadduu ka istaaghayaa laakiin soddohdaa gabadhiiyaaba joogtaa iyada xilkeedii waxaa ku filan gabadha, adigu markay amba baxaysi handad iyo wixii aad tari lahayd yaa siinaysaayoo caashaan intaad adduun iyo wax u qalqasho u sameyn maysid laakiin waa marti xil mudan oo gabadheediya joogta, soddogiina wuxuu u socdaa ama marti ha u yimaado ee socod ah ama xolo haka doonaano waa marti xil mudan isagana waa soddog oo wuxuu dul-saar u yahay oo calaashaan marti u yahay ninkii gabadha qabay taasna intaas ayaan kaga gudbayaa. Anigoo soo gaagaabinaya hadalka maxaa yeelay, hadalka faraha badan leh faa'iido ma laha waa kow.

Aynu markaas niraahno mid la soo dibin daabiyay oo iska ergo ahoo oo goorsi ahoo guursigaas yacnii maxay u socotaa waa ummad fara badan waxaaba dhacda caashaa meel baaba wax ka dhacaan markay meesaa wax ka dhacaan wax la yiraahdo guursi haloo diro halkaa oo wax garad ah oo ama ku jirto culimo oo madaxi ku jirto oo sahan ku jiro oo gar qabiyayaal oo wanaagsan ku jiraan yaa loo diraa meeshaa marka nimankaa sidaas ah maxay ka doonayaan meeshaa waxa weeye talo markaas laga doonayo dadka inuu ku dhaqaaqo inay samaynayaan iyo waxa dhacay oo siku dhex jira inay haqaajinayaan laga yaabo marka qoladay u tagaanba guursigii baa soo socda oo wax alla iyo wixii la siin lahaa iyaguna waa diyaar laakiin iyagu ruuxoodi is kama soo galaan oo digniin bey qabaan oo raggaasaa soo socda baa la yiraahdaa oo waa laga sii gaashaantaa waa guud ururtay, waxaa ka soo qayb galaya bil matal boqorradii iyo raggii caaqiliinta ahaa waxa ka soo qayb galaya culimadii, waxaa ka soo qayb galaya garsoorayaashii, waa dad guutto ah. Waxaan ka taataabanayaan cashaan markaasii dambe ee magacyada goonida ah lahayd ergo baa la yiri maxay tahay ergo wixii la siiyona wey cuntaa, wixii la yiraahdana wey goysaa ama wax baaba.

Horta saaxiibow maxaa tahay asalkaagaba, waxaa la yiri asalkeedu marka ay joogaan tilmaamayo ninkaa isaga ah oo ay caashaanba wadadiisa sii hayso waxay tiraahdaa ninka saaxiibkaaga ah waxaa cad markaad aragtay aad ku farxdo uu isgana markiisaba kugu farxo, horta saaxiibkaaga dhabta

ahi waa kaa saaxiibkaaga dhabta ahi waxa weeye kan aad ku faraxdo aragtiisa. Walaalkaaga aad wada dhalateen saaxiibkaaga wanaagsan baad ka sii jeceshahay, anigu ruta weeye anigoo toddoba iyo soddonkii dhulka ltoobiya ka imid iskana ladnahay yaa waxaa ii yimideen laba nin, nin walaalkay buu ahaayoo waa ii jeeday oo waxbuu iga doonaayey, midna saaxiibkey buu ahaayoo waxbuu soo doontay oo wuu dhibaataysnaa lacag baan haystay oo walaalkay waxaan siiyay kun shilin oo waa markii ay lacagtū lacag ahayd, saaxiibkaygana laga kun baan siiyay, sow garan maysid waxaa weeye caashaan saaxiibkaaga dhabta ahi waa kan aysan waxba idin kala soocnayn, saaxiibku waa sidaa.

Saaxiibyadu marka wejiyo badan bey leeyihii laba waxay ku saaxiibtaa xumaan labana waxay ku saaxiibtaa dhariiqada xun ee ay soo wada mareen, labana waxay ku saaxiibtaa tuuganimada iyo wax qaybsiga, labana waxay ku saaxiibtaa xagga diinta llaahay, Labana waxay ku saaxiibtaa geedaha ay isugu yimaadeen iyo aragtida ay isku arkeen, marka saaxiibyadu waa fara badan yihiin oo wejiyo badan bey leeyihii laakiin saaxiibkaaga dhabta ahi siday suugaantu tiraahdo waxaa weeye kaad marka aad aragto ku faraxdo, markuu ku arkana kugu farxo saas bay suugaantu tiraahdaa. Qaraabo iyo qaraabo kiil qaraabo waxaa weeye intii isku dhow uu dhalay ee lagu martay, qaraabo waa ka dhow, qaraaboqansax waxaa la yiraahdaa mid afartan fac aad isku soo ahaydeen wax laakiin isku xirmi maysaan isagana jidkaa calaashaan ma garanaysaa ee taxanaa abkow abkiis, abti abtigiis, adeer adeerkii, ayeeydeey ayeeydeed yaa saas ahaa oo kaas qaraabo aybsi baa la yiraahdaayoo oo soomaalidu aad bey isugu dheertahay, bilmatal waxaad ka soo baxday dadka yiraahdo hooyadey baa reer ah ayeeydeydana reer bey sii ahayd waxaa la yiraahdaa reer awoogii hore baa inoo ahaa waa lagu dhowraa oo waa lagu xushmeynaa reer awoowgey hore baa wax inoo ahaayeen waa lagu dhowraa waa kow. Reer atbigeey hore baa wax inoo ahaayeen oo ictifaal eh oo markaa walaal iyo ina adeeriyo adeer midna aan ahayn laakiin guud ahaan waa loo rooraa waa qaraabo cidina waa qaraabo isugu dhow, cidina waa qaraabo baa dheer, laakiin mid lagu xurmeeyo ayey leedahay, waxaa jira laba saaxiib ah anigu waxaan soo gaaray Berbera ninkeeda iyo nin Xamar jooga oo mid uun socoto soo gala oo uu reer la soo kulmo oo ina Axmed oo kale oo yiraahda war xagee baad ahayd reer kooshin baan ahay, adna maxaad ahayd reer qurac halkee baad ka timid halkaa, oo ninkii ina Axmedahaa ee Xamar joogay uu wax taro marka reerkii magaciisii buu haystaa iyo inankii Berberaan ku noqonayaa reerkii ninkaasu ku dhashay gebigiisaba cidda saaxiib buu la noqonayaa, maxaa keenay waxaa keenay wanaaggii uu ninkaas u sameeyay ee ninkaa socotada ahaa u sameeyay ayaa labadii reer illeyn waa la waraysanaa ninkiye halkaasaan ka baxay oo meel heblaan maray oo halkaasaan tegayoo waxaan la kulmay nin hebel la yiraahdo wiil uu dhalay oo xamarkaas deggan ninkaasi reer wanaagsan ayuu ka soo jeedaa sidaasi bey labadaasi reer isku barteen, waa kow. Waan soo gaaray anigu, marka maxaa keenay weji furnaantii uu ninkaasi u soo dhaweeeyay nin kale ee reerka la'aa, reerkii reerkii ninkaasu ka dhashay wax wanaajiyay, haddii dhulkii uu ninkaasi ka dhashay uu tago waxaa la oranayaa wallaahii waa qoladii uu nin hebel la saaxiib ahaa, dharbaa la iskudeensaday, kabaa la isku deynsaday, lugahaa la isku deynsaday, cirbahaa la isku deyn saday waxyaboo fara badan baa hadiyad ahaan la isku deynsaday. Nin baad la kulmaysaa adiga oo socdaal ah oo ninkii waa

ku xumeyay reerkii uu ka soo jeedayba ninkaasu colaad baad u malaysaa oo wuu danxay waan soo gaaray anigu, oo la leeyahay war reerkii xumaa yaa loo yiqiin waa meeshalaga yiraah ee dhihina geel dhaan dhaxsi socotana war dhaantay Cashaan waxyaabaha la arko yaa laga soo heesayaa isagaa is qadarinaaya. Marka saaxiibnimadu sidaas ayaa qaarkeedna u soo dadaadushay, midina waxay ku soo dadaadushay Ab oo ah cashaan kuwa aynu soo tirinay oo laga soo tooyaa, waa meesha laga yiraahdo; meel laga dhintay. Markaa maxaad kale oo i weidiinaysaa Axmedow intaas baan ku soo gabagabeynayaa hadalladii anigoo soo koobay, waa mahadsantihiin.

- C. Mudiir Bal Axmed Nuurow ku soo dhawoow adigoo soo maraysid inta kuu dhiman oo dhan.
- A. Nuur Ee waxa weeye anigu waxaan ku soo noqonayaa kii maanta laga doodayey ee ahayd martida xilka mudan. Martida xilka mudan dhowr baan u kala qaadnay waxaan u kala qaadnay kow culimo waan sheegnay xil bey mudantahay, marti xididna weynu sheegnay iyadana waxay mudan tahay xil weyn oo qaab loo marti qaado oo loo sooro oo wax loo siiyo ayeey leedahay, marti qaraabana weynu sheegnay oo qar abada way kala baxdaa oo waa sidii uu Faqiburaale sheegay, merti guuti ahoo iyadana la soo xulay oo loo soo xulay arrin amba tolka xulay ama ninkaa ugaaska ah xulay ama la iska dhex xulay oo guuti ah iyadana qaab baa loo sooriyaa, waxaynu niri marti ergo, ergadu waa tii uu inoo sheegaayay ninka la yiraahdo isaguna marti ergo ayaa jirta, marti saaxiib ayaa jiro oo isaguna aad mooddo inuu gooni u soo baxaayo oo gooni isu taagaayo oo Sheekh Abuu iyo iyagana aad ugu doodeen iyo ninka la yiraahdo Faqiburaale, haddaba haddii aan anigu warka dib ugu sii noqdo waxaa weeye marti culimo, horta culimadu Soomaalidu aad iyo aad bey u xushmeeysaa oo u qiimaysaa hadalka ay nimanka odayaashu ka hadleenna aad iyo aad baan ugu raacsannahay waxaan keliya oo aan ku darayaa maahmaah ahayd Saddex lagama kaco; Fadhi qumanyo, iyo faruuryo mas, iyo fool xumo. Saddexdaas lagama kaco ayaa la yiri, culimadu hadday kuu soo afaafsto oo kuu timaaddo marti ahaan waa inaad xurmaysaa oo dhaqaalaysaa oo aad soorisaa oo xurmadii ay kaa mudanayso waa inaad u yeesho, hadday weydo foolkeeda waxa la yiri waa muraayad oo kale wuu jabaa hadduu jabo inkaarta kaaga dhacdo iyo belda kaaga dhacdaa kama aad waaqsato, oo kama aad kacdaba baa la yiri oo sidaa awgeed culimadu aad iyo aad baa loo xushmeeysaa oo soomaalidu ay u qiimaysaa, gabayadii laga sheegi lahaana waxaan moodayaa Odayaasha ayaa aad uga hadleen.
Horta marka la yiraahdo midna wey noqotaa culimana wey noqotaa, culimo magaca waa wada sheegtaan wax walba wey leedahay, waxay leedahay culimadu nin la yiraahdo fakhiil ama baxnaansho ah ayey leedahay, waxay leedahay Kutaab-gaablow way leedahay waxay leedahay Fiqiburaale wey leedahay. Magacyo fara badan bey iyaduna leedahay culimadu darajada diinta ayaa lagu soorataa, soorida waxay ku helaan siday u kala derajo waaweyn yihii. Marka nimankaa Ilaahay quraankiisa iyo diintiisa u go'ay oo akhrinayo oo fasirayo oo ku digriyayso weeye culimada ah ee aad loo soorayo. Marti xidid aan qaato, horta xidid waa qofka ugu xushmo badan markii kuu soo martiyo oo aad loo xushmeeyo oo Soomaalidu aad u qiimayso oo xididka reerka ayuuba wax ku leeyahay oo waxaaba laisku

hayaa martinimadiisa, marka waxaa la yiri, Soomaalidu waxay tiraahdaa xidid isma waayo oo xanaano ma waayo oo xoog waran waayo, xididku marka waa inuu xoog waran heloo oo loo xoog waramo, waa inuu xusmad helo oo waa in laga xishoodo laga leexdo oo la xushmeeyo ayaa la rabaa, qofku marti ma aha waa inuu xanaana helo hadba siduu yahayba. Hadduu naag yahay hadduu nin yahay, hadduu oday yahay, hadduu wiil gabar kaa qabo yahay, haddii adiga gabadhii aad qabtay aabaheeda yahay, ninba siduu yahay ayaa lagu sooraa, laakiin waa inuu xanaana gaar ah helo oo hadduu waayo xidid ma aha, oo xididnimadii waa dhamaatay kala guur weeye dee markaa waxay dhahaanoo qaraabada sooriddooda waa ka weyntahay iyagana oo inkasta oo qaraabadu midiba si wax u qaaddo nin baa waxaa la weydiiyay dhowr mas'alo, ninbaa wuxuu yiri waxaad ii sheegtaa shan geenyood cunidood, shan naagood meherkood, shan buurood dhagaxood, shan baabuur birahood intaas ii sheeg buu yiri; markaasaa ninkii jawaabay – wuxuu yiri – shan geenyood cunidood midna waa dab dhigeed buu yiri, midna waa intay qaadaa buu yiri. Shan buurood shan naagood biyahood waxaa garanaya ninkii sameeyay oo nin kale ma garanayo. Sha naagood meherkoodna waa hadba wixii lagu heshiiyo, Shan baabuur birahoodna Ingiriiska kii sameeyay iyo kii Faransiiska sameeyay iyaga lee garanaaya.

Waxaa jiray nin gabyayoo, ninkaasi waxaan moodayaa inuu ahaa, ma aqaano wuxuu ahaa! Ma aqaano wuxuu ahaa! Wuxuu yihi mar uu naagtiisa la dardaarmayey waxaanba moodayaa inuu ahaa; gabay gabaygii ugu horreeyay ee dardaaran naagood ahaa. “Dalandool hadduu kuu yimaado yuusan darajo kaa waayin, ha iga daba qabin haddaad duco doonaysid”. Dalandool buu ku sheegayey nin meel kaaga soo dalandoolay ayuu yiri, koow. Guurti, guurtidu waxaa weeye waa rag la xulay oo la doortay oo meel arrin ka dhex dhacday demiya ama ha noqoto xaajo la bixin waayay oo nin iyo naagtiisa ah ama ninka ugaaska ah oo arrintiisi la bixin waayay oo guddoonkiisi jilicsan yahay ama duq hebel oo arrin wayn ayaa raggaas loo xulay narka waxa la yiri nin waagii sheekaba sheekay keentaa oo waayihii Axmed guray ayaa waxaa jiray nin bakhayl ah oo Cabdi la oran jiray Axmed guray yaan oran oo ayaamihii Wiil Waal waxaa jiri jiray nin bakhayl ah oo ergo ah oo aan waxba dhiibin oo aan tolkiis waxba la wadaagin, qaraanka la wadaagin, Aw Cabdi wuxuu ahaa nin gacan adag oo belaayi eh oo qoxar ah ayuu ahaa, marka qabiilkiisa waxaa lagu tilmaamay bar-jire, marka bar-tire wuu is sheegay oo wuxuu yiri ninkaa Aw-Cabdi ah wuu xoolo badan yahay, kun geel ah buu leeyahay, kun ari ah buu leeyahay, kun lo' ah buu leeyahay, kun fardo ah buu leeyahay, shantii weryayaalba waxbuu ku leeyahay, marka Aw-Cabdi intii xoolihiis la dhici lahaa oo inagu dhacdadu goorta ka dhaco aynu u raacdbyn lahayn oo raacdoo reer u noqon lahayn aynu innagu dhacno oo hadhow wuxuu u baahan yahayna siinno oo intaynu isu tagno oo tolka ah u dhacno waa lagu heshiiyay, nin gabyaa eh yaa istaagay war wuxuu yiri war niin siduu wax u yaqaan ninna ma aqiini lahayn war ninka ergooyinkii aan u diri jirnay iyo dadkii loogu tagi jiray amuu isagu af garan waayaa war ergadii halla bedelo oo rag guurti ah oo gaar ah oo ninkaa afgarta halloo diro oo ninkaaS ka war keena, marka guurtidii baa la xulay oo markii oo guurtidii la xulay ayuu waxa la yiri guurtida adiga xul ragaa guurtida adiga xul baa ninkii gayaaga ah yiri, wuxuu yiri horta midi waa aniga oo gabyaa ah labana waa laba oo dabadeed culimo ah midna waa ugaaskii la diray, afartaydaas beynu noqonaynaa buu yiri, afartii way

baxeen oo Cabdi yay u tageen, markay oday Cabdi u tageen oday Cabdi wuxuu sameeyay baa la yiri wuxuu googoosadaba wuxuu hadba u istaagaba wuxuu hadba u istaagaba, wuxuu hadba si yeelaba qorraxdii waa dhacday nimankii wuu aqoonayaa laakiin xoogaa wuu diidayaa. Ninkii gabyaaga ahaaba istaagay oo yiri: -Afar ninoo bahdoo dirtada maalintay ilato yaa Aw-Cabdow kuu yimid oo ku ag fadhiya caawa haddii haddaba aad aqoonayso dadka waa ciqaabaan ninkii lagu casumaayo, ninna waa ugaaskii dartiinna ubaxa loo saaray, aniguna gabyaa baan ahay, aniguna afmaal baan ahay iyo gabay ururta iyo wixiiyaan Allow arrintanoo kale lama arag. Guurtadii markaasaa loo sheegay markaas buu ninkii kacay oo gogol u dhigay Cabdi Ilaah baa soo hanuuniyay oo marka guurtidii ninkaas baa inoo sheegay oo waa rag la xalay oo mar marna ninka meesha madaxa ka ah ayaaba raaca.

Horta guurti waxaa inoo fasiray ninkaa Faqiburaale la yiraahdo oo anigu dib ugu noqon maayo, haddaba ergadu anigu waxaan ku darsanayaa qodob yar; Ergo tobant habeen soo dhaxdayoo jinni halkaa joogo marka geel loo loogu waad igu taqaaniine gacantaan basiisiga lahayn sow la taabi maayo. Marka erayadu waxaa weeye taas ayaan anigu kaga sii baxayaa. Aan u sii baxo ninka la yiraahdo Saaxiib oo qaybihii aan u kala qaybinay martida xilka ka mid ah ee saaxiibku waa sida Faqiburaale sheegay oo waa nin yaab leh oo weyn, ninbaa gabyi jirayoo ma aqaan hadda ninbaa wuxuu yiri saaxiib buu micneeynayey oo saaxiibku wuxuu u ahaa wuxuu yiri: Nin laaf kaco mid walibana ragna waa run aakhirana waa samir u horreysa. Buu yiri saaxiib lillaahi nimaad tiihin sariirta kula seexdo oo saaxiinkaaga isagu marti ma aha oo waa la soo dhaweeeyaa waxaa la dhahaa sariirta ilia jiifo, ragga qaarkood ee xilkaska ah, sidaas waaye siday yeelaan, sidii uu Faqi Buraale inoo sheegay ee uu lahaa midkii walaalkay xoogaa yar baan siiyay kii saaxiibkaygana wax alla iyo wixii aan haya kala barkood ayaan siiyay waana dhab oo ninkaan saaxiibka ahi eraygaan tolka la yiraahdo sidiisaba eray jiro ma aha waxyaabaha ay Soomaalidu isku raacdo waxaa ka mid ah wax wada cunidda iyo saaxiibnimadaa iyo isjaceelkaas sidii uu Faqiburaale uu hadda u sheegayey ee uu lahaa ninka saaxiibkaa hadduu uu kaa hor yimaado ku faraxdo, isaguna markuu ku arko kugu farxo ninkaas ayaan saaxiib la yiraahdaa ma aha saaxiib qaraabeed iyo kan qurquranka ee meelahan lagu wado, haddaba yaan ku dheeraanin Aloow yaa iga damiinaayamana jecli in aan sheekada ku dheeraado laba sheeko ayaan ku daray mana jeclayn in aan sidaas u sheekeeyo odayaal iga aftahansan oo iga aqoon roon ayaan halkan fadhiya oo iyagaa ka hadli doonna anigu waxaan aqaannaa wax weydiinta iyo yaryarootigaas uun ayaan aqaannaa waana ka baxay oo waad mahadsantihiin.

- C. Mudir Waxaynu soogaarnay kaalintii Xaaji Maxamed Liibaan, horta waxaynu ka sheekaynaynaa waa baritakool afka qalaad wax lagu yiraahdo, waxaa weeye ninka la siman ayaan soo dhaweeya, Madaxweyne hadduu yimaado madaxenaa soo dhaweeya, hab madaxweynaa lagu maamuusaa. Wasiirul khaarijiye hadduu yimaado, hadduu wasiir caadi ah yahay, hadduu boqor yahay, hadduu agaasime yahay, haddii naagtisa la socoto boqorka, ninka kuu imanaya ee boqorka ah kolba meeshuu joogo darajada uu joogo ayaan horta lagu marti qaadaa, laguma soo dgaweeyaa oo wax looguna qabtaa, afkaas baritakoolka la yiraahdo horta annagu ma lihin, waase magac u dhow waad ogaan doontaane Xaaji Maxamed Liibaan, maya waan ka

noqday, Dhega Weyne, haddaba adigu waad joogtaye Barfasoorka iyo wixii laga hadlayey Dhega Weinow ku soo dhawoow.

- C. Dhega Waad mahadsantahay Cali Mudiirow, wax badan baa laga soo hadalay wixiina anigu waxba igama soo gaarin oo hadduu i soo gaaray warku marti xil marti kale dhamaan waa laga soo hadlay oo wixii aan ka xasuusnahay waxaa la yiri tii culimada haddaan ka raaco caruurtana mawtaday isugu jirtaa wadaadna ducaduu isugu jiraa ileyn karaamo inay ninka ku jirtana aad ogide, idinku marti qaraawo ayaad ka hadasheen horta bakhaylku kharaabaduna waa u bakhayl, deeqsiga qaraabadana waa u deeqli, labaduba waa ay isla socdaan, qaraabaduse waa qadinaya ninka bakhaylaka ah nin uusan ka seexan baan maqlay oo u fiican yahay, ninka gabadhiisa qabo weligiisba kama seexdo maxaa yeelay maahmaah baan ka maqlay bakhayl gabadhiisu ku bur buraa baa la yiri, waa cilmi oo Soomaalidu hor u soo maray. Bakhayl ninkaas gabadhiisa qaba ka seexan maayo laakiin inta kaleba bakhayl buu u yahay oo ciddaa qumaati u joogi maayo, kii tolka ahaa qumaati u joogi maayo, bakhayl waa bakhayl weeye, deeqsigana waa deeqli, nin baana nin ergooyin u timid bakhayl iyo deeqli wuxuu yahay ayaa la kala sheegayaa wuxuu yiri ninkii bakhaylka ahaa bey ku soo beegmeen laba nin oo wadatay cidda walaala la ah war meel aan u carraabo oo cidi ku dhow oo haddeer aan u kala garan maayo haddana waa habeen intay labadoodii murmayeen baa dee kii deeqli ahaa u yimid war yaa ninka martida ah gogol u dhig buu yiri, waxaana yiri kii deeqli ahaa, mid waa dhaqaaqoo wuxuu yiri labadaan nin baa gurigaygii joogtay kan deeqli ah adna gurigaygii baad joogtay labadiinaba gurigaygii baan kaga imid buu yiri yacni laba idinkoo kale ihi, horta iyana maahmaahaha iyo dee wax Soomaalidu horay u lahayd waa kuwaa hadalka laga hadlayo, haddii ragga kaaga horreeyay soo laabteen anaa hari doona baa la yiraahdaa buu yiri oo haddaad aragto hadal laga hadlayey oo uu dhamaado ninka yiraahda meeshii kama hadlin baa lagu oranayaa u qaato hadalka uma hagaagaayo anigaa haray lama yiraahdaa la yiri, warankaan ka war hayey ee aan anigu aan idii kordhiyay intaa weeye waana dhamaaday hadalku waana laga soo hadlay marka waxaan hadalkii ku dhameeyay hadal haddii laga hadlo lama yiraahdo anigaa haray oo waa la iskaga daayaa bal markaa iga qabta.
- Salaad Horta anigu hadalka meel aan ugu noqdaa garan maayo oo waan baqayaa maxaan ka baqayaa hadalladii oo dhan kulli waa la soo dhameeyay, hadal la yiri ayaa lagu noqon doonayaa la yiri bal hadda aniga meel ii roon garan maayo sideedaba, Soomaalidu waxay tiraahdaa isagaa hambo ah maahine haddii rag kaa hadal badan oo hadalkii oo dhan dhamaysto hambo ma leh ayaa la yiri isgaa hambo ah bal horta, hadalkan hadda hambo ma leh oo horteyda ayaa la dhameeyay. Marka meel yarоо martida xil oo wax yar aan waxba ahayn uga noqon doonna martida xilku martida xilku martida waxa kale waa ka xil badan tahay waa sidii raggii hore ama aftahanka ahaa ama wax yaqaanka ahaa u sheegay marka intii aad tiraahdeen ayay u kala baxdaa yaa waxaa jira ninka loo soo martiyay marka hore, martida ninna waa la sooraa ninna lama sooro oo wax kasta oo ninku lagu sooro lama sooro bal isagu inuu sooro maahine laakiin martida kale ama deriska ama dakoo dhan ayaa soora martida xidika qofkii markaasi soo galay war ma geel bey qaleen sida noocyadaas badan oo Soomaalidu u taqaan yacni

yacni ragga madaxda ah kuwaa malaaq yiraahda, hadduu nimankaa uu nin ka yahayna waxaa la yiraahdaa awr ninkaan maxaa loo loogaa, ma geel baa loo qalayaa oo awr baa la qalay oo ma wananaan baa la qalayaa, war tolow maxaa la bixiyay yaa la yiraahdaa oo ayaguna saas bay martidu u sii kala roon tahay. Culimadu tobantay cayn bey u kala baxdaa Soomalidu sida ay toraahdo kuwa ayan xittaa dadkaa kala mid ahi ninkii Ilaahay yaqaan oo Ilaahay aqoon u soora nimmanna cis bey leeyihii oo waa nimanka shiikhyaaalka ah ee la yaqaan nimankaasna qaarbaa la sooraa, kuwo oo waxaa jira oo kitaab gaablow la yiraahdo oo in laga seexdaaba ay hakin ka tahay oo aanan wxba la siinin, Maxamed Nuur baa haddaayey meel ka taabtay oo boqol cayn baa loo kala sooraa culimada. Kutub gaablow baa jira waxaa jira mid isaga iska cayaasi ahoo meel walba taagan oo baryo keliya u taagan, mid waxaa jira macallin ahoo marka iyagana saas baa loo kala sooraa oo ninka shiikha oo la yaqaanoo cilmiga leh ayaa aad looga baqaa meel kasta oo uu yimaado reer kasta oo uu tago isagu waa laga xuhmeeyaa, hadda anigu wax kale oo haray garan maayo ee maadsanidiin.

Fiqboraale	Intaa waxaan ku darayaa ninka la sheegayee kitaab gaablowga ah oo cujaafaha ah marka hore wadaad u eg, marka dambena balaayo noqday. Cali dhuuxi gabyaaga ah oo naagtiiisa u gabiyi jiray, wey iska bukootay, markaas baa wadaad u soo hayday, wadaadkii markuu u soo hoyday buu wuxuu yiri; wadaad yahay bal waxaan doonayaa naagta inaad iigu ducayso, war naagta ma igu qabtaa haddii ay ladnaatana qaalin baan ku siinyaa, markaas buu waa yahay yiri, wadaadkii wuxuu wax sameeyaba waxaa la yir islaantii afadeedii soo dudday qaalinna wuu siiyay, waa fadhiisintii, markaas buu gabay tiriay oo wuxuu yiri: Awraartii baa i heray Aw-Cabdi baan ahay afadaydu gu' dhan baan aamusiin jiray. Buu yiri; eraygaasu baan ugu dan lahaa, caashaan macnaha waxaan uu sheegayey kuwo ma garanaysaa aan la eegin oo waxyaalo xun xun lagu yaqaano, waadna mahadsantiihiin.
C. Mudiir	Xaaji Maxamed Liibaan oo xoogaa xanuunsadayo ayaan u gudbinayaa, Xaaji Maxamed Liibaan waxaan u malaynayaa laga soo bilaabo Joqraafi ahaan dhulka Soomaaliya Kismaayo ilaa Gaalkacyo soonahaas Mudug intii ka dhexaysa marna wuxuu ku ahaa Sheekh marna wuxuu ku ahaa nin qabiil madax ka ah marna Sheekh ruuxiyow u ahaa, marna wafdi dowladeed ayuu ergo ahaan u hogaaminayey haddaba aad buu wuxuu u yaqaannaa soomaalida hababka ay wax u marti qaaddo iyo noocyada ay kala yihiin, ayuu aad i yaqaannaa tusaale yar haddii aan meesha ka sii xasusiyi, Jowhar baa mararka qaarkood markii laamaha dowladu ay sameeynayaan ayaa bari iyo koonfur ayey leedahay bari iyo qorrax u dhac, markaasaa markii laamaha dawladdu iyo madaxdii ay bari aad daysay bay ku diriraan bari yaynu aadynaa, waayo sida loo marti qaadaayo ayeey agyihii laakiin dhinaca kan qorrax dhaca markii ay aadaan maba aadaanba ergo badanba aan caddeyn meeshaa inay caddeyn laga yaabaayo dhinaca kan qorrax dhaca Gaaljecelkaa u badan oo geel badan iyo xoolo badan leh dhinacaanna Abgaalaa u badan marka xitaa Soomaalidu qabaailka marti qaadka wey ku kala daran yihiin waxaad mooddaa markaynu xaqiqaada ka hadleyno taariikhdayna iyo dhaqankeyna inaan qaarna aan qarsanno, boqortooyada markaan ku mid weeye oo qalinka iyo carrabkuba uu xirxiranyahay fulaynimo awgeed, bal Xaajiyow adaa marna Shiikh ahaa marna Zaciimul qabiil ahaa marna wufuud dawlad ahaa, marna xer ku ahaa,

martida iyo sida laysku dhaweeeyo iyo batikoolkeeda iyo marka la duceysanayo kolba habka ducada iyo sida loo kala sameeyo iyo illaa uu ninkii lahaa sheego iyo habkaa martisoorka la isku soo dhaweeeyo bal haddaba ku soo dhowow Xaajiyow waadna mahadsantahay.

S. Maxamed Waad mahadsantihiin, hadalkana wixii uu ahaa wann dhegeysanayey oo wax hadda wax ka dhiman middaa haatan marti galka ah sidii uu ahaa badanaa iyo meeshii wixiisu u xoog badnayd waa hor maray hadalna isagaa uun iska hidma oo dhanba mihi loo dhiga aadamaha ee haddii madba'a lagu bilaabay iyo macnihiisu ay isku kaa waafaqaan kan gadaal wixii ka dhiman caqligaa dhamaystira, martigalka waxaa jiray marti semen abaar ah nin wax haysta dooguna aw caano iyo subag doog leh uu ahaa badar aan la haysan oo ninkaasu lagu ogaa inuu badar haysto oo bada hays yahay, aa soddon nin ka gaara uu xaajo isugu yimideen oo ninkii hebel ahaa aan beriga u dhraarano soddon nin oo la dherjimaayo soortii dherjin lahaydna ma sahlano, markuu arkayuu goglaha u dhigay ninkii waa la cadowsaday buu yiri oo soddon nin baa la iigu soo hergalay, laakiin middii ku xigta oo ku timaadda yaan la iiga xumaanin, bal wuxuu u wado lama yaqaano, marti gal waa la idiin heli karaa, oo waa la idiin nidaamin karaa, waad mahadsantihiin haddaad ii tilmaanteen guriga nabad ku soo gala, waa soo galeen, saddex suus badar ah oo masaggo ah ayaa hala ii tumo yiri, is suus nimay ku aaddo ma aha, suus waa la tumay soddon ni ayey ahaayeen, shan shanuu ka dhigay hilib xeero iyo badarkii ayuu u qaybiyay midkiiba waa saddex juuni badarkiisa nin uu keenaa derimaana loo keenaa derimaana loo keenaa haamanka afaraa lagu lulaa lo'da u joogta caanahooda, kumbiskii subagga ahaa yow soo furay baarkow ka saaray wax alla iyo wixii badar ahaana waa ku jiraa agtooduu dhigay ar xar tahay cadownimadaan baa la yiri, cadownimo waa noo horrayday ee haka bixina buu yiri, calool dadoo cadow loo kaasan jiray ninka diidi karo waa ayo, subag waan cabay idinkana cabba waa sidee, xujow ka wadaa isagu oo caano kaliya ayuu ka dherjin karaa, martiqaad xujadaas ah hadda ka hor ayaa la arkay, waxay ka cuni karaan markay ka cuneen badarkii calooshooduna aan qaadi karin afkooduna uu subag ka qoyan yahay ayaa la faataxeeystay oo lagu kala tegay meeshii, muggaasuu intuu intuu weel iisa subagga meeshiiku ceshaday saas waaye oo marti cadow, hadday martidu caddow nimo ku tashato ninkiina haddee wax ka dhibi mayso oo sidaas ayuu yeeli karaa, tan kale marti mar haddii ay marti noqoto dejin dejin ayagu dantoodu waa dooqas ee reeban, laakiin danta iyaga loo galay oo dangalkaas ahi inuu dooq adag reeban kuu noqonaayo iyo inuusan kuu noqonaynin waa wax noqonaynin, markaa carrabku aad ugu noqnoqdoo culimada ahoo faqa buurka la yiraahdoo Sheekhii ahaa Sheekh Maxamed Abaar-jiid waa niman uu gabar ka qabo qurto marti galay suuqana waxaa lagu agyahay inuu gabyaa yahay oo indha dheer noqdo, laakiinse oo uu hurdo yaa nin gabarta la dhashay yaa la yiri adigaa bixi karo ee Shiikha hana wehliyo ee noo kici, markii la kiciyay hablihii iyaga oo meesha joogaan ayuu dhahay; naayahow anaa gama'san baad gabal tiraahdeen, habeenkii xalay anoon seexan yaad iga dul goohdeene gandhaal iyo maqaar sida hablaad igu qumanteene garcadayaal lagu xidho yaad golaha keenteene gumbiskii dambana waa guul darro iyo ceebe, daa'ima ku dhigan waa midaan dari doone. Ninkaasaa wuxuu yiri hadalladaa, hadalladaa ayuu yiri Faqi-duurre yimid meel kasta waan degay inaad joogtay inaan dadaalana wanaag loo dhedin waayey, dabka qaada

duunyada bes baa loogu doob galay. Haddaba sidaasaa loogu aarsaday marti Ab-Aadan iyo Awooto-Xaawo intii ka dhexeysa ilmihi ay dhaleen oo faracoodii beriga joogo, kufri iyo muslimba inta ah dad aan marti dhowr laheyn ma jiro laakiin sida dadkii bani aadanka ah uu ku badan yahay haddii la is dhex maray, Soomaali wax ka marti qaad fiican kolba lama hayo, haddii la is warsaday haaheey marti qaadka Soomaaliyeed agteeda waan ka waayay maxaa yeelay waxay qaddareen guurti marti ah ninkii ka seexda bagaad ku boorsanaan jirtay oo waa marti qaadkii oo uu ka seexday, haddii neefka uu qalaayo uusan ahayn neef caqiba leh oo neef iley uu yahay midkii lagu ogyahay inuu wax bixinayo wax looma tago laakiin ninkii kaleeto oo martida llaahay keeno gurigiisa waxa la yiraahdaa hana xerin oo afar qoobaal qaamusihooda raacdooda ha qabin haddii kale magacaan wadaagnaahu annagaa martida wax siin karnee ee meelahaaga kale ka qaraabo. Nin haddow nasab yahay oo la harraadiyo colkiisuu ku gurtaa, kolkaasuu ninka wixii laga rabay yuu martida u loogaa ninka keliya ugama tagaan, Soomaalidu dad ninkii ugu xiga iyo ninka la deriska ah intuu waxay isku soo baxaan oo waxay yiraahdaan ninkii hebel ahaa magacu magac waa dibi madaduna xooluu ku yaalmagacaasu waa innagu wada yaallaa, oo ninkaasu hadduusan caawa martida bariidin karin intay magacaasu meel kale geyn lahaayeen ama halala oo siduu wax u sooraayo halala eego ama halaga soo wado inay sidaasi yeelaan Soomaaliyaa lagu ogyahay, maxaa yeelay Soomaali inay ladan yihii waa nin loo fidiyay tibraar oo saddex walxaato ayaa loo qaattaa baa la yiri ciddaas seexatay waa looga zabraa, ciddaa raagtayna waa lagu sugaa cid kuu yareeydayna waa lagu badsadaa, yaa tibraar baa ku yaalla. Caanaad siin kartaa hadday cidda ku yareydayna intii kuu dhimanayd wixii aad cuni lahayd uba garo caloosha, wallaahi waad sugataa hadday kaa seexato iska cafii llaah baa ku siiyay oo waa tibraar hadduu kaa raagana oo aad sugtoy kuu keenaan oo ku daro, ianyasan dhug lahayn ee nimanka socdaa ee martida ah maysan taxgelin inaan dadku dhug lahayna nimaadan aqoon aqoon ab iyo oday wuxuu kuu yahay oo marti ahaan kuu soo galay meeshii uu ku hoyday ka ilaalinimanka keenay xil martiyeed inay diyaar u yihii saas baa yixgelin la yiraa, Soomaalida marka la yiraahdo xilkas martiyeed waa yihii marxabba, ninkan culimada ah oo dadku uu badan yahay ictibaarada inuu u qaato culimo wuxuu yiri saas buu wax yeelay oo lagu noqnoqday, nin baa istaagay oo wax garad ah, wuxuu yiri; tida, walaalahay jooga hadda ninba idinku filan nimanyahow caamada ah, amar idinkuu niigu filan yahay, cunnada gulimada ah nimaan caamada ku diridho oo ninka inuusan wax ku aqoon aan ku ognahay Mahdi Aadan ninkii ahaa waa kii lahaa; annagoo kaleeto idinkii kaleeto haddii ay idin imaato ardaa waa in la dhiso haloos baa la dalbaa caano uurka ka buuxda, xeraa loogu shubaa haddii aysan ahayn irridaa la tagaa ooddan layska rogaa wah ameerrey ah dhuunkaa la jaraa afar awdal baruuq geelad af weyn baa loogu ridaa, wax bay uun awoodaan iyo bogeeda inaadan arkeyn taasina maba arkeysid, nin la arkaaba saasow martida haddii ay u roon tahayna saasay yeelaan, haddii ay u daran tahayna saasay ku tilmaamaan. Macallin la oran jiray Macallin khuruuf oo uu xikmad aan maraq lahayn aan akhrin jirin, xikmooyinka inuu isga akhriyo mooyee aan la billabi karin, oo khidmadda haddii la akhriyo yaa wuxuu dhihi jiray middi fiican yaan ka soo kacnay, muggii xoogaa gala oo liidatana yaa na soo daba socota yaa sidii loo saluugaayeyna adcaamkeeda waa naga soo hormartay ...